

ALAIN DUHAMEL

EMLÉKPORTRÉK

A portréíró rövid portréja

Alain Duhamel a legelismertebb, legnépszerűbb politikai elemzők és esszéisták egyike Franciaországban. Legutóbbi kötetében* közvetett módon több utalást is találunk politikusok és írók árnyékában eltöltött életére. A szerző 1940-ben született Caen városában, azokban a napokban, amikor a németek lerohanták szülőföldjét. 1963-tól a *Le Monde*, 1992-től a *Liberation* napilap rovatvezetője volt. Az évek során más folyóiratokban is rendszeresen publikált, miközben egyre-másra indította televíziós politikai műsorait, olyanokat, mint *Egyenlő fegyverekkel* (1970), *Tiszta lapokkal* (1978), *Az igazság órája* (1982), *Száz perc a meggyőzésre* (2002). 1974-ben ő vezette le az első tévévitát a francia elnökjelöltek – Valéry Giscard d'Estaing és François Mitterrand – között, amelyet számos más politikai vita levezetése követett. Azon ritka személyek közé tartozik, akiknek a vaslady, Margaret Thatcher tévéinterjút adott.

A francia és a világ politikai történéseinek Duhamel általi elemzése tévében és rádióban egyaránt élményszámba megy. Vulkanikus természetű férfi, úgy vitázik, mintha láthatatlan ellenféllel – az előítéletekkel – küzdené nyílt lovagi tornán. Szókimondásáért több ízben átmenetileg letiltották a képernyőről.

Véleményére a politikusok módfelett kíváncsiak, többen közülük beavatták magánéletük rejtelméibe, gondoljaiba, terveikbe, és tanácsát kérték. A kiváló miniszterelnök Raymond Barre – akinek a felesége magyar volt, és Márai-regényeket fordított franciára – halálát érezvén a kéziratát bízta rá. Duhamel azonban nem került senkinek az uszályába, képes volt megtartani a két lépés távolságot és megőrizni a függetlenségét. Még mindig jelen van mindenhol, médiacsatornák várják véleményét, ha valami jelentősebb dolog történik a politika univerzumában. Hiperaktivitásáért hideget-meleget kap némely fiatalabb céhtársától. Serge Halimi, a *Le Monde* diplomatique vezető újságírója például „információkereskedőnek” titulálta őt.

Meggyőződésem, hogy a közel- és a félmúlt francia politikátörténetét Duhamel könyvei nélkül nem lehet megírni. Jelentősebb kötetei (a címek magyar fordításban): Giscard köztársasága. Franciaország politikai anatómiája (1980), Mitterrand úr köztársasága (1982), A trónkövetelők (1983), Asterix-komplexus. Esszé a franciák politikai karakteréről (1985), Az ötödik elnök (1987), Új politikai szokások (1989), De Gaulle – Mitterrand. Jellem és nyom (1991), Francia félelmek (1993), A képzelet politikája. Francia politikai mítoszok (1995), A Francia Akadémia esszé-díjja, François Mitterrand: egy művész portréja (1997), Egy francia ambíció (1999, Politikai könyv-díj), A tükör mögött. Politikusok a tévéstúdióban (2000), Trónkövetelők – 2007 (2006), A konzuli menetirány (2009), Étlapok az asztalon (2010) és Emlékportrék. Ötven év a politikai életben (2012).

Alain Duhamel nemcsak ír, hanem tanít is: hosszú évtizedek óta magántanár a párizsi Politikai Tudományok Egyetemén. 2012 decemberében az a megtiszteltetés érte, hogy beválasztották a Politikai Tudományok Akadémiája tagjai közé.

Legutóbbi könyvében ötvenkét politikus, államférfi és író személyes emléképortréját rajzolta meg. A könyv megjelenése óta riporterek, interjúkészítők faggatják azokról a közismert személyekről, akikről nem írt, és akik száma több mint kétszerese a kötetben szereplőknek. Válaszainak visszatérő eleme, hogy a személyes kapcsolat intenzitása volt a döntő az alanyok kiválasztásában, és az a szempont, hogy az adott portré megrajzolásával képes-e többletet nyújtani. Ötven éve tapossa szakmája ösvényét, országútját, és ezúttal egy olvasmányos könyvet kívánt írni. Benne olyan politikusokat, politikai érdeklődésű írókat akart bemutatni, akik meghatározottak az elmúlt ötven év politikáját Franciaországban.

A könyvből válogatott két portréval először szóval meg magyarul a szerző. Reméljük, a jövőben több könyvét is olvashatjuk magyarul.

S. Király Béla

*Alain Duhamel: *Portraits-souvenirs. 50 ans de vie politique*. Plon, 2012.

André Malraux

■ André Malraux-val a gaullista korszak végén volt szerencsém először találkozni, de előbb az életársával, Louise de Vilmorinnal ismerkedtem meg a Science Po-n, egy délutáni könyvdedikáláson. Szellemes, nagyvilági, csillogó és még mindig nagyon szép nő volt, aki néha melankolikus eleganciával színezett, lázas hangvételű, de tömör stílusú könyveket írt. Ez az elragadó és nyitott teremtés több alkalommal is meghívott birtokára, Verrières-le-Buisson-ba, ahol nagy társaságot fogadott, ám olyan műgonddal és kifogástalan modorral, mintha a húszas évek ronggyá olvasott regényeinek egyikéből topant volna elő. Csodálónak és hódolónak sokasága ilyenkor összemosódott Malraux holdudvarával, de könnyen meg lehetett különböztetni az egyiket a másiktól. Bor, rövidital volt bőven – Malraux rendszerint száraz bort ivott, és hangosan beszélt –, a teríték kifinomult és régimódi, a társalgás mindig élénk, néha mulatságos, de többnyire zűrzavaros volt. A divatos témákat érintő véleménycseréket időnként De Gaulle tábornok kultuszminiszterének váratlan és rögtönzött kiselőadói tűzijátéka szakította félbe. Megnyilvánulásai legalább annyira hatásosak voltak, mint amilyen homályosak, és szörfüzérkeretbe vonták Párizs kulturális életének legújabb eseményeit. Az estélyek légköre sodró erejű, barokkosan csábító volt, és védett szigetnek számított a hatvanas évek végének francia társadalmában. Különös élménynek számított például a nagy íróval biliárdozni és közben hallgatni a nehezen megfejthető monológjait, amelyek sávja a párizsi Operaház épületének mennyezetét sűrűlő francia politikától egy londoni képkiállításon át a legújabb japán regényig terjedt. Közben udvarolgattunk a ház asszonyának is, aki királynői méltósággal alakította szerepét.

Azokban az időkben könyvszerkesztőm, Charles Orengo, a Fayard igazgatója, fejébe vette, hogy könyvet írhat André Malraux-val. De Gaulle éppen jupiteri módon távozott a hatalomból, és nekem kellett győzködnöm Malraux-t, írjon róla politikai életrajzot. A volt miniszter meg is írta emésztő lázban foganat, zseniális, víziókkal tele könyvét a *Le döntött tölgyek* címmel. Értékes freskó e mű a korszakról és hű gesztus a Tábornok felé. Malraux nem zárta ki, hogy egyszer a saját politikai pályáivét is megírja, benne harcait, háborús viszontagságait, miniszteri mun-

kásságát és mindenekelőtt a Tábornok kivételezett társaként megharcolt évek gazdag tapasztalatait. A könyv a gaullizmus tüzeinek felélesztését szolgálta volna Georges Pompidou prózai elnökségének idején. Ő ez utóbbi kormányában azonban nem kívánt szerepet vállalni.

A Valois utcai kultuszminisztériumban Edmond Michelet lett az író utódja. (Malraux egy percig sem kívánt De Gaulle-on kívül más elnök minisztere lenni). Michelet úr a legtisztelietreméltóbb és a legcsodálatraméltóbb emberek egyike volt, akikkel valaha találkozhattam. „Történelmi gaulle-ista” volt, aki az első – a németekkel szembeni ellenállásra buzdító – röpcéduláját 1940. június 17-én szerkesztette, egy nappal De Gaulle tábornok Londonban elhangzott felhívása előtt. A vérbeli ellenálló szinte misztikus katolikusnak számított, aki a deportálása alatt szörnyű körülmények között sýnylódott. Erről *A szabadság útja* című megindító emlékiratában számolt be. Szerény, önzetlen, minden próbát kiálló hűségű és példamutató híve volt a Tábornoknak. Kereszténydemokrata lévén ebben a tarkabarka politikai családban az erényt, az állandóságot és az egyenességet példázta jellemével. E tulajdonságai akadályozták politikai karrierjét, de egyébként sem volt törtető típus. Meglepte őt ugyan, hogy Georges Pompidou elnök a Palais-Royal székébe ültette, de tudta azt is, hogy most nem hibázhat. Noha a párizsi kultúra világa teljesen idegen volt Edmond Michelet számára, jó szándékát, bátorságát senki sem vonhatta kétségbe. Még a baloldaliak is számon tartották, hogy a kegyetlen algériai háború idején az első között volt a gaulle-ista méltóságok közül, aki felemelte szavát a kínvallatások ellen. Erdemeit minden oldal kénytelen volt elismerni.

Michelet visszafogottsága természetének része volt, noha befutott pályája kivétellessé tette a politika világában. Amint elfoglalta a kultuszminiszteri széket, nyomban André Malraux tanácsait kérte, akit módfelelt csodált. Hetente egyszer ebédeltek együtt, és eközben hallgatta elődje tanácsait, útmutatásait. Partnere szívesen vállalta a patrónusszerepet. Az ebédet természetesen a nagy hírv Lasserre vendégloben költötték el. E helyiség volt Malraux felségterülete, ahol fejedelmi módon fogadta vendégeit, de – miként azt mondják – sosem rendezte a

számláját. Az illusztris író és épületes miniszter szokásává vált, hogy időnként meghívott engem is az asztaltársaságukba, engem, aki többnyire hallgatag – és érthető okokból – csodáló tanúja voltam. Miután az autoritása árnyékában sikerült a menüt és a bort kiválasztani, rögvest belevetette magát egy végelláthatatlan rögtönzésbe a politika és a kultúra különféle témáiban, aszerint, ami éppen átsuhant a szellemén.

Különös, nagystílusú és elbűvölő előadó volt. A szomszédos asztalok vendégei csak úgy itták a szavait, miközben a bor hatása alatt *A remény* szerzőjének mennydörgött a hangja. Bizarr, bolondos, bogaras, váratlan megvilágosodásokkal és tajtékozó haraggal tűzdelt ceremóniafélelben volt részünk, amelyből nem hiányoztak a könyörtelen profécia és kubista politikai teóriák. Edmond Michelet udvariasan kontrázott, és én gondosan csendben maradvá igyekeztem az élményből mindent elkapni, amit csak lehetett, csodálkozva és letaglózva a barokk eszmefuttatásokon, amelyek minden átmenet nélkül váltottak Lautréamont-ról De Gaulle-ra, az ellenállásról az aztékokra, a tábornok „báróiról” az informatikára, majd az antik Kínáról Braque művészetére. Anélkül, hogy tudtam volna, részesévé váltam annak a főpróbának, amely az 1974. évi elnökválasztások televíziós kampányában került bemutatásra a gyanútlan nézők előtt. E beszédében Jacques Chaban-Delmas elnökjelöltet akarta támogatni, kezeskedett érte, de olyan már-már biblikus víziót festett a jövőről a megdöbbenés és zavarodottság tévőjét lelkeknek, amely napjainkra részben valóra is vált.

Papos, ihletett, rajongásra hajlamos mivolta, arcrángásokkal és remegésekkel tűzdelt gesztikulációi hol a döbbenetig megbabonáztak, hol szörnyen zavartak. Amikor felálltunk az ebédnél – miközben a szomszédos asztaloknál meghajoltak, és néha diszkrétén tapsoltak is –, egyszerre kavargott bennünk az élmények és a zavaros gondolatok. Előtte, még a kávénál tartva, Michelet elismerését és csodálatát fejezte ki Malrauxnak, de a kocsisban hazafelé bevallotta nekem, hogy fogalma sincs, mit kellene megjegyeznie ezekből a hegyi beszédekből.

Ami engem illet, én úgy éreztem, hogy felejtethetlen perceket élek át, de később már képtelen voltam szétszálalni a zseniali-

tását a mókától. Végül Malraux saját politikai életrajzát nem írta meg, mert az egészségét aláasta önvészélyes életvitele, hiszen mindkét végén égette a gyertyát. Szerettem volna meghívni egy televíziós beszélgetésre, de lemondtam róla, mert a kamerák előtti interjú fölött ott lógott a felsülés Damoklész-kardja. Noha egyértelmű, hogy nagy író volt, és bizonyos vonásaiban nagy egyéniség – ez utóbbi véleményemet egyébként François Mitterrand élénken vitatta –, De Gaulle tábornok fennkölt stílusú miniszterének rosszat tett volna egy tévés szereplés. E veszélynek tudatában volt, de sajnálta is, hogy nem élhet a lehetőséggel. Mégis azt hiszem, ha tíz évvel tapasztaltabb lettem volna annak idején, meghívtam volna a stúdióba. Ezeknek a kivételes, pótolhatatlan élményeknek, a kiváltságos találkozásoknak – amelyekre, úgy tűnik, akkor még nem szolgáltam rá – az emléke még ma is megrészégit. Ha eszembe jut, most is szédülök a termékeny ismereteitől, a jövőre vonatkozó látomásaitól, rendkívüli törekénységének emlékeitől és intellektuális részegséggel kevert rossz lelkiismeretétől.

Az emléképortréban szereplő személyek, helységek és épületek: André Malraux (1901–1976): francia író és politikus; Lousie de Vilmorin (1902–1969): francia író, költő, filmforgatókönyv-író; Edmond Michelet (1899–1970): francia ellenálló, politikus, miniszter; Charles de Gaulle (1890–1970): francia tábornok, államférfi. Ő alapította meg 1958-ban a francia V. Köztársaságot. A második világháborúban személyisége a szabad Franciaországot szimbolizálta; Jacques Chaban-Delmas (1915–2000): francia ellenálló, miniszterelnök. Nagyon hosszú ideig a Nemzetgyűlés elnöke és Bordeaux polgármestere volt; François Mitterrand (1916–1996): az V. Köztársaság negyedik és első baloldali elnöke 1981 és 1995 között; Georges Pompidou (1911–1974): az V. Köztársaság második elnöke 1969-től haláláig; Verrières-le Buisson: hangulatos község Párizstól tizennégy kilométerre, délkeletre; Palais-Royal: monumentális építészeti együttes (palota, kert, galéria, színház) a Louvre múzeumtól északra, a francia történelem és kultúra egyik régi helyszíne. Napjainkban többek közt itt található a francia kulturális minisztérium. – S. K. B.

François Hollande

■ François Hollande-nak két szembetűnő jellemzője van: nyomban szimpátiát ébreszt mindenkiben, ami ritka és értékes tulajdonság, ugyanakkor párttársai és ellenfelei folyamatosan alábecsülik kiváló politikusi képességeit. Abszolút, sőt abszurd ellentmondás, hiszen az alábecsülés oka a szimpátia-vonzásban rejlik. Olyan személy, aki természetes, nyugodt, vidám, nyájas és nyitott – mintha nélkülözne a karizmát, az autoritást, a rátermettséget. Fel nem fogható, hogy intelligens, tapasztalt férfiak és hölgyek – Dominique Strauss-Kahnnal, Laurent Fabiusszal és Martine Aubryval az élen, akik folyamatosan lenézték – mennyire foglyaivá lehettek sommás előítéleteiknek. Lényegében azért bírálják őt, mert „normális”. Mintha a hatalom és annak feszítvolsága szent szörnyek számára volna fenntartva, olyan fenevadaknak, amilyenek a konkvisztorok és condottierék voltak.

Ha jobban elmélyedünk eme hatalom-felfogásban, akkor kiderül, hogy az autoritás és legitimitás nem demokratikus felfogással van dolgunk. Mintha a politikusi modor az erőre és a hadseregre támaszkodó középkori hatalom visszhangja volna. Rádadásul ez a felfogás a szocialista politikai családban terjedt el, amely arra hivatkozik, hogy ő a jog, a szabadság és a demokrácia megtestesítője. Lenézni Hollande-ot, mert nem boszszúszomjas, megszállott, gőgös és brutális, tulajdonképpen azt jelenti, hogy állandósítjuk a politikai küzdelemnek egy olyan megközelítést, amely archaikus és katonai jellegű. François Hollande sokkal modernebb, mint azok, akik lenézik őt. Ő talán éppen egy újabb szakaszát indítja el az V. Köztársaságnak, amely toleránsabb, kevésbé manicheista, egyszóval: polgárabb, amely végre maga mögött hagyta a drámákkal és zajos csődülettel járó kivételesség szakaszát.

Hollande politikai attitűdjének hibás értelmezése természetesen nem véletlen. Szellemes ember, van humorérzéke – ami nagyon ritka napjaink francia politikájában –, képes viccelődni, és szórja az „aranymondásokat”. E vonásai tették népszerűvé, különösen az újságírók között, hiszen bőkezűen tudja csillapítani információéhségüket, ám a párt ideológusai és bárói körében mindezt fanyalgó leereszkedéssel fogadták. Mintha a politikában a vidámság halálos bűn lenne és az irónia összeegyeztethetetlen a komolysággal.

Talán 1988-ban találkoztam vele először, mert akkor választották képviselővé Corrèze-ben, a hírhedten nehéz választókerületben. (Egyébként ugyanitt 1993-ban, a szocialisták földcsuszamlásszerű veresége idején átmenetileg ő is elvesztette mandátumát.) Igen meglepődtem élénkségén, jókedvén, de mindenekelőtt szellemének nyitottságán, amely nem volt jellemző vonás elvtársainál. Faggattam Mitterrand elnököt, mi a véleménye róla. A kérdésemnek örül, válaszolta, és annak is, hogy felfigyeltem a fiatal, 34 éves parlamenti képviselőre. Kiváló politikai intelligenciával rendelkezik, foglalta össze véleményét, majd csipkelődve hozzátette: „Ne hallja meg, amit most mondok, de kétkem, hogy hasonlóan jól kijönne az élettársával, Ségolène Royallal. Majd meglátja, milyen erős személyiség ő is.” Mennyire igaza volt!

François Hollande-ot azzal szokás vádolni, hogy hosszú főtítkársága idején – 1997-től 2008-ig volt a Szocialista Párt élén – makacsul ragaszkodott a párt különböző szárnyai közti egyetértéshez és a programok szintéziséhez. Valójában, ameddig Lionel Jospin volt a miniszterelnök – ő jelölte a főtítkári posztra Hollande-ot –, mindenki helyeselte az összetartás szellemiségét, a csapatmunkát, amelyet főtítkáruk szorgalmazott.

A 2002. évi súlyos szocialista vereség után kérdőjelezték meg alkalmasságát, mivel a elnökjelöltjüket a radikális jobboldal vezére, Jean-Marie Le Pen megelőzte a választás első fordulójában. A kritika esőcseppjei a 2005. évi európai témájú népszavazás alkalmával már záporba fordultak. Akkor Hollande és csapata egyértelműen az „igen” mellett foglalt állást. A párt alapszabályának értelmében szavazásra bocsátotta javaslatát, és győzött Laurent Fabius, illetve a balszárnya ellen. Nem tudott viszont szigorú fegyelmet tartani. Az ellenkezők nem maradtak lojálisak, és tovább folytatták kampányukat a „nem” mellett, mintha nem lett volna belső szavazás a követendő irányról. Kétségtelenül erőszakosabbnak kellett volna lennie velük szemben, és meg kellett volna fenyegetnie őket a pártban betöltött pozíciójuk gyakorlásának felfüggesztésével. Végül a népszavazáson a „nem” szavazatok kerekedtek felül a szocialista szimpatizánusok körében is, ami meggyengítette Hollande helyzetét. Az eredmény elriasztotta attól,

hogy kakaskodjon a párt Le Mans-ben tartott kongresszusán, hiszen oda-vissza gyógyíthatatlan sebeket osztogattak volna egymásnak a párton belül. A kialakult helyzet miatt nem indult a francia elnökválasztásokat megelőző szocialista jelöltek megmérettetésén, viszont végig nagyon hitt abban – én vagyok rá a tanú –, hogy az elnökválasztásra egybekövacsolja majd a széthúzó pártot.

2006–2007-ben már agonizált a kapcsolata élettársával, Ségolène Royallal: ez is hozzájárult háttérben maradásához. Magánélete és politikai ambíciói szörnyen összekuszálódtak. Ségolène-nek viszont plusz motivációt adott a jelölti poszt megszerzése, hiszen ezzel elzárta az utat az előtt a lehetséges vetélytárs előtt, aki elhagyta őt. Hollande nem akart olyan nyílt ütközetet, de még rivalizálást sem, amelyet intim tényezők táplálnak: ez becsületbeli kérdés volt számára. Háttérbe húzódásával azt is elősegítette, hogy a volt élettárs akarata érvényesülhessen a párt „elefántjaival”, azaz Laurent Fabiusszal és Dominique Strauss-Kahnnal szemben. Azon a különös szocialista elnökjelölő választáson az exélettárs barokkos karizmája elhalványította a két esélyesebbnek tartott férfit, miután a volt miniszterelnök, Lionel Jospin nem indult a belső megmérettetésen. Hollande-nak kemény próbákat kellett kiállnia, hiszen egyszerre bomlott fel a családja és került halálos veszélybe a politikai karrierje. (A pártfőtitkár nagyon ragaszkodott Ségolène Royallal közös négy gyermekükhöz.) Igyekezett jó képet vágni, megpróbált váltani, de ezekben az években a magával ragadó jó kedve fátyolossá vált a titkolt fájdalomtól. Meg kell adni, vitézül küzdött a melankóliával, de aki közelebről ismerte őt, azt nem tudta becsapni.

A történetek végül megérlelték benne az elhatározást, hogy lemondjon az első titkári beosztásából, noha alapszervezeteinek katonái előtt továbbra is ő volt a legnépszerűbb. Csak François Mitterrand-nak sikerült annyiszor keresztül-kasul „felszántania” a vidéki, mély Franciaországot, mint neki. Hollande is mindig rendelkezésre állt, jó szándékú volt, és meghallgatta a hozzá fordulókat. Ezeket az érintettek nem felejtették el. E tőkéjét nem szórta el, és ma is ez a leg-erősebb aduja. A szocialista vezetők közül ő állt mindig a legközelebb a pártaktivistákhoz. Az őt ért csapások után – könnyű azt mondani, hogy természetesen, de – úgy tűnik, jót tett neki, hogy nem törekedett 2007-ben az első helyre. Így elkerülte a kótélhú-

zást Nicolas Sarkozyvel. Hátránnyal indult volna a kétszemélyes politikai bunyóba, annyira legyengítette őt az utolsó öt év belső pártküzdeme. Így lehetővé vált, hogy újraépítse tekintélyét, hogy kimaradjon abból az iszapbirkózásból, amely a szocialisták reimsi kongresszusán történt. Ő, aki az egyetemeken által állított akadályokat zavarba ejtő könnyedséggel vette (Politikai Tudományok, Jogi Egyetem, Kereskedelmi Főiskola, Nemzeti Közigazgatási Főiskola, Számvevőszék), aki toronyiránt vágatott át a politikai pálya kötelező szakaszain, és megjárt minden keresztutat, kálváriát, amely – Mitterrand szerint – kötelező beavatássorozat a hatalom csúcsának előszobájában – nos, ő egyre csak szenvedett.

Hollande – sebekkel tele, de megedződve – éretten, duzzadó energiával és megújult harci kedvvel hagyta maga mögött ezt a küzdelemmel teli periódust. Évekig kitartóan hajtott, hogy sátrat tudjon felverni Corrèze-ben, Jacques Chirac felségterületén, hogy törvényhatósági elnök legyen ugyanott, hogy jobbkeze legyen barátjának, Lionel Jospinnek, a „realista baloldal” miniszterelnökének öt éves kormányzása alatt. Nem költött legenda, hogy minden fontos miniszteri döntésbe beavatták, és jobban, mint a minisztereket. Számára lassan lejártak a politikai inasévek. Számtalanszor bizonyította a rádióban, a televízióban a tehetségét, észjárásának gyorsaságát, kifejezőkészségét, taktikai érzékét, csipősen fűszerezett jókedvét. Ezek az adottságai is hozzájárultak a népszerűségéhez. Ellenfelei, kapcsolattartói, interjúkészítői jól tudták azt is, hogy a mosolyok és a sima mondatok tulajdonosa tud harcias is lenni, ha kell. Két ízben vezette Nicolas Sarkozyvel folytatott szópárba-ját: egyszer a tévében, egyszer a rádióban. Először Sarkozy simán győzött pattingó energiája tüzetől feldobva és – mint mindig – tökéletesen felkészülve ellenfeléből. Hollande akkor még bízott természetes könnyedségében és médiabeli jártasságában, vagyis azon a területen, amelyen már begyűjtött néhány trófeát. Másodszor már nem esett bele a csapdába. Jól ismerve a vitában felmerülő témákat, láthatóan tesztelte saját képességét, és ő uralta a jövőndobeli elnököt, aki előző sikerétől elbízta magát. Hollande hamar tanult.

Népszónoknak is kiváló. A szocialisták legjobbjá, kivéve, amikor hébe-hóba Laurent Fabius megerőlteti magát. Ám ő a legelismertebb. A médiában továbbra is elsőrendű, de sokkal komolyabb és olyan eleven,

mint régen. Higanymozgású lett. Napjaink médiavilágában ezek a tulajdonságok előjogot teremtenek. Ő válogatja meg, hogy kikkel áll szóba: az újságírók – akiket egyenként úgy ismer, mint pásztor a nyáját – tudják, hogy nem fognak csalódni. Újdonságnak számít viszont a módszere, a határozottsága, a merészsége, amellyel maga mögé utasította a pártja többi elnökjelöltjeit 2011-ben az előválasztás kampányában és a választáson is. Az elején riválisai ismét könnyű prédának vélték, abból a feltételezésből kiindulva, hogy nincs mögötte egy sajátos irányzat, és megjelenése sem mondható királyinak. Nagy hiba volt: Hollande már nem a régi jovialis és laza hajdani pártfőttkár. Jól felkészült harcosnak bizonyult, határozott tervekkel állt elő. A többiek képtelenek voltak annyi tervvel előállni, mint ő, amelyek közül néhány pénzügyi, nevelésügyi, gazdasági és európai uniós vonatkozású programontja bizony vitatható volt. Több, az alkalomhoz igazodó könyvét is megjelentette, megszorodtak az interjúi, médiaszereplései. Két év alatt már új dimenzióban láttuk őt. Vele kapcsolatosan jó szimatja volt a jelöltségét fontolgató Strauss-Kahn-nak. Magánbeszélgetéseiben nem kímélte Hollande-ot, és úgy tekintett rá, mint a fő és az egyetlen komoly ellenfele. Nehezen fogadta el, hogy corréze-i párttársa legyen az igazi kihívója. Nehéz küzdelemnek néztek elébe.

Az elnökjelölt Hollande feltűnően lefogyott. Régebben nem vetette meg az élet kulináris örömeit, de most drasztikus étrendnek vetette alá magát, amely meghozta a gyümölcsöt. Azelőtt nem sokat adott az öltözködés eleganciájára, mostanában miniszteri öltözetben jelent meg mindenhol. Új szabó, új optikus, új fogorvos: a megjelenés újdonsága a jelölt elhatározottságának a jele. 2007-ig volt valami kamaszos gondtalanság a viselkedésében, ma egy fiatal miniszterelnökhöz hasonlít, aki a végsőkig elmegy. Tipikusan szociáldemokrata témákkal áll elő, de új módszerekkel közelíti meg azokat. Jacques Delors famulusának, tanítványának számított, mielőtt össze nem zörtent vele annak lánya, a vetélytárs Martine Aubry miatt. Ergo: szabadalmazott européer. Kompetens gazdasági ismeretekkel rendelkezik, ezt tanította a párizsi Politikatudományi Főiskolán. Most mégis sikerült megtalálni azt a harapós lendületet és azt az íjat, amelyből mérgezett nyílvevőket küld a zavarodott Sarkozy-csapatra. Kíméletlenül zaklatja ellenfeleit, de vigyáz arra, hogy ne kerüljön

epés, mérgező, leheletközeli vitába. Bírál, megró, szemrehány, vádol, felháborodik a kormány teljesítményén és módszerein, de az undorító közelharcba a segédeit küldi. Ő már most egy magaslaton foglal állást az ellenfél főserégét kémelve.

A fenti taktikával elegánsan távol tartotta magát párton belüli riválisaitól, olyanoktól, mint Montebourg, Moscovici, Valls, akik nem kímélték magukat a kocsmai csihupuhítól. Édes revansot vett Ségolène Royalon, akit előbb beért a népszerűségben, majd utcahosszal maga mögött hagyott, de mindig vigyázott arra, hogy soha ne ejtsen róla egyetlen rossz szót. (Fordítva sajnos nem így történt.) A népszerűségi listán beérte, majd elhagyta a párt utasítgató és nagytílú főttkárát, Martin Aubryt is, aki mögött egy egész apparátus állt. Dominique Strauss-Kahn sokáig azt remélte, ha ő leereszkedik az IMF-lováról a választási küzdőterre, akkor a másik távozik onnan. Ő is még a régi Hollande-ot ismerte, aki briliáns zenész, de mégiscsak másodhegedűs Lionel Jospin mellett, aki inkább ügyes, mint autoriter, és inkább élénk, mint energikus. Még most is azon hümmög, hogyan volt képes párttársa ilyen könnyed rugalmassággal az első helyre érni.

Az új Hollande egészen más: céltudatos, szervezett, harcias, verhetetlen szópárbajban, intellektuálisan is magas szintű. A régi tehetséges megtelt akarattal. Ő lett Sarkozy szocialista kihívója, sőt – ha hihetünk a számoknak – ő az esélyesebb. A kihívott elnök a felszabadulás óta a legrosszabb gazdasági körülmények közepette navigál. Hajója alatt a népharag: egy vérbeli balközép vezér. Ez utóbbi majdnem olyan kompetens, mint Michel Rocard, kevésbé machiavellista, mint Mitterrand, a tekintélye még Pierre Mendès France vagy Jacques Delors alatt marad, de mindegyikünkél céltudatosabb. Túlzottan elővigyázatos? Majd meglátjuk, ha Nicolas Sarkozy leszáll a ringbe. Középen van a pártjában? Hát nem középen nyílik az összefogás kapuja? Nem eléggé kipróbált? Lehet, de nem a választási kampányt illetően. Túlzottan puha, érélytelen, amit Martine Aubry állít róla? A választást majd megtudjuk, ha felmegy a függöny a végső párbaj előtt. Az ökológista párttal szemben eddig jól tartotta magát. Nicolas Sarkozy – az már egy másik történet lesz.

A portréban szereplő személyek és helységek az előfordulásuk sorrendjében: Dominique Strauss-Kahn (1949–): francia közgaz-

dász, jogász és politikus. A francia Szocialista Párt tagja; 1997 és 1999 között Franciaország gazdasági, ipari és pénzügyminisztere volt. 2007 novembere és 2011 májusa a Nemzetközi Valutaalap igazgatója. New-York-i szexbotránya megtépázta hírnevét és nem indulhatott a francia elnökválasztáson, amelyet – az előrejelzések szerint – biztosan megnyert volna.

Laurent Fabius (1946–): a francia Szocialista Párt politikusa, államtanácsos. 1984 és 1986 között miniszterelnök. Előtte és utána különböző miniszteri tárcákat vezetett. 2012. május 16-a óta külügyminiszter.

Martine Aubry (1950–): francia politikus, Lille város polgármestere, a francia Szocialista Párt tagja, majd 2008 és 2012 között a főtitkára.

Corrèze: Franciaország középső részén, Limousin régiójában található megye.

Le Mans: több mint 142 ezer lakosú város a Loire folyó mentén.

Jacques Chirac (1932–) francia jobboldali politikus 1995 és 2007 között egymás után két ízben volt Franciaország elnöke.

Lionel Jospin (1937–): baloldali politikus. A Szocialista Párt főtitkára, majd 1997 és 2002 között francia miniszterelnök.

Ségolène Royal (1953-): a francia szocialista párt proeminens tagja. 2007-ben a párt jelöltje a köztársasági elnökválasztáson. Hollande volt élettársa, négy gyermeke anyja.

Jean-Marie Le Pen (1928–): a radikális jobboldali Nemzeti Front volt elnöke.

Nicolas Sarkozy (1955–): jobboldali politikus. 2007 és 2012 között Franciaország elnöke.

Jacques Delors (1925–): szocialista politikus. 1985 és 1995 között az Európai Bizottság elnöke.

Arnaud Montebourg (1962–) Hollande kormányának a francia gazdaság fellendítése érdekében tevékenykedő minisztere.

Pierre Moscovici(1957–): szocialista politikus. Jelenleg a francia kormány gazdasági és pénzügyminisztere.

Manuel Valls (1962–): szocialista politikus. A kormány népszerű belügyminisztere.

Michel Rocard (1930–): szocialista politikus. 1988 és 1991 között miniszterelnök.

Pierre Mendès-France (1907–1982): kiváló politikus. Előbb a Radikális, majd a Szocialista Párt tagja. 1954 és 1955 között Franciaország miniszterelnöke. – S. K. B.

Fordította S. Király Béla

